

STOP BULLYING

A close-up, artistic photograph of a person's face, focusing on the eye and mouth. The eye is light blue with a yellowish-green iris. The mouth is slightly open, showing red lips. The entire image is overlaid with numerous red paint splatters of varying sizes, creating a sense of urgency and distress.

**Suunnitelma kiusaamisen,
väkivallan ja häirinnän
ehkäisemiseksi**

**SALON SEUDUN
AMMATTIOPISTO**

SISÄLLYS

1. Johdanto.....	3
2. Kiusaamisesta.....	4
2.1. Mitä kiusaaminen on?.....	4
2.2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy.....	5
3. Toimenpiteet kiusaamis- ja häirintätilanteissa	6
4. Kiusaamis- ja häirintätilanteen selvittäminen	7
oppilaitoksessa	
5. Vastuu ja seuraamukset.....	8
Lähteet	8

Suunnitelma käsitelty opiskeluhuoltoryhmässä 17.9.2018		
Suunnitelma käsitelty Sauruksessa 24.10.2018		
Suunnitelma hyväksytty johtoryhmässä 20.11.2018		
Suunnitelman päivitystiedot		
Päivämäärä	Keskeiset päivitetyt asiat	Päivittäjä

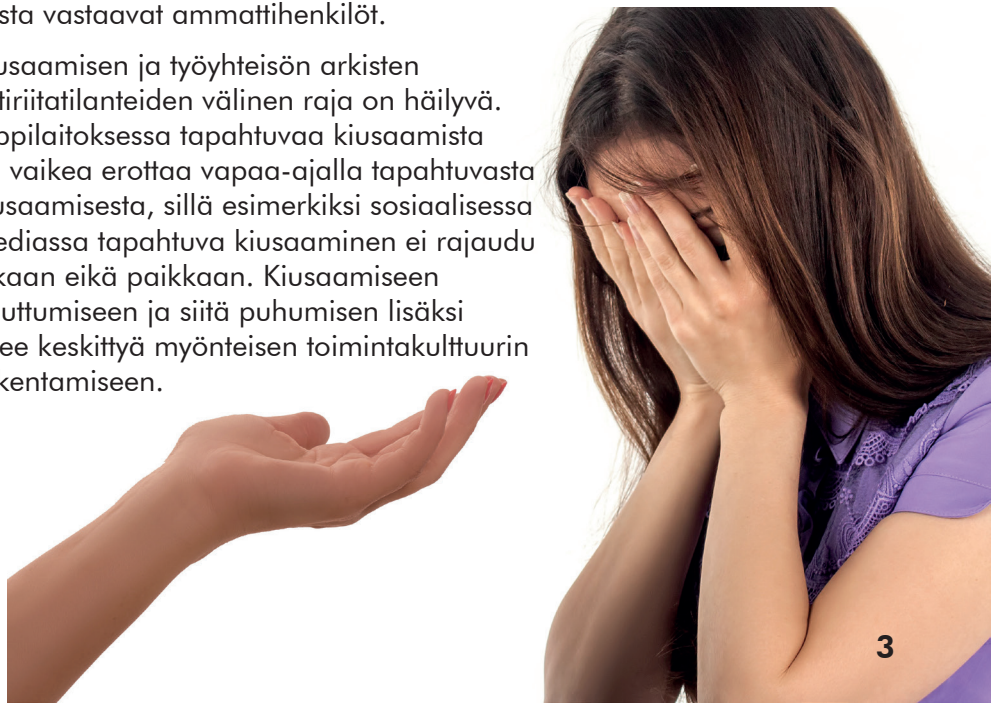
1. JOHDANTO

Koulutuksen järjestäjänä ammattiopistolla on lakisääteinen vastuu huolehtia siitä, että opiskelijoiden opiskeluympäristö on turvallinen. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13§:n mukaan oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan on kirjattava muun ohella suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Hyvinvoinnista ja turvallisuudesta oppilaitoksissa säädetään koulutusmuodoittain lainsäädännössä.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteet sisältävät ajatukset työrauhasta, hyvinvoinnista, kiusaamisen ennaltaehkäisystä ja kiusaamiseen puuttumisesta. Ikäkehitys vaikuttaa monella eri tavalla kiusaamisen puuttumiseen. Ensinnäkin opiskelijan vastuu teoistaan kasvaa - 15-vuotias on jo vastuussa teoistaan. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itseenäisyys ja omavastuullisuus. Opiskelija ei ole enää oppivelvollinen vaan suorittaa opintoja vapaaehtoisesti.

Kiusaamiseen puuttumisessa ja varsinkin sen ennaltaehkäisyssä on yhteisöllisellä opiskeluhuollolla merkittävä rooli. Opiskeluhuolto luo oppilaitosyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Sen toteuttamiseen osallistuvat kaikki yhteisössä työskentelevät aikuiset mukaan lukien opiskeluhuollon palveluista vastaavat ammattihenkilöt.

Kiusaamisen ja työyhteisön arkisten ristiriitatilanteiden välinen raja on häilyvä. Oppilaitoksessa tapahtuvaa kiusaamista on vaikea erottaa vapaa-ajalla tapahtuvasta kiusaamisesta, sillä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen ei rajaudu aikaan eikä paikkaan. Kiusaamiseen puuttumiseen ja siitä puhumisen lisäksi tulee keskittyä myönteisen toimintakulttuurin rakentamiseen.

2. KIUZAAMISESTA

Lapset, nuoret ja aikuiset voivat määritellä kiusaamisen eritavoin. Käytännössä kiusaaminen on ilmiö, jota on vaikea määritellä ja mitata ulkopuolelta, koska siinä on toiminnan lisäksi kyse yksilön tai ryhmän suhtautumisesta tai kokemuksesta - kuinka kiusattu itse tulkitsee tilanteen ja kuinka muut yhteisön jäsenet suhtautuvat kiusattuun. Tästä syystä kiusaamista on vaikea havaita ulkopuolelta. Kiusaamisen uhri ei aina tunnista olevansa kiusaamisen kohde. Kiusaamisen vastaiseen työhön vaikuttaa yhteisössä käytävä keskustelu siitä, miten yhteisön jäsenet toinen toisensa kohtaavat.

Verkkoympäristöissä kiusaamista on vaikeampi tunnistaa ja todentaa. Yksittäisillä teoilla voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia ja loukkaamisen tahallisuutta on vaikeampi arvioida kuin kasvokkain vuorovaikutuksessa. Arjessa vuorovaikutus verkossa ja kasvokkain limittyvät, ja opiskelijoilla on vaikea erottaa, milloin kiusaaminen on tapahtunut oppilaitoksessa ja milloin netissä.

Opiskelijat ovat tuoneet esiin, että he toivoisivat koulun aikuisten puuttuvan useammin loukkaavaan käytökseen, vaikka se ei täyttäisikään kiusaamisen kriteereitä. (Markkanen & Repo 2016)

Kiusaamisen ehkäisemistä ja siihen puuttumista ei voida nuorten arjessa irrottaa toisistaan. Kiusaamiseen puuttuminen toimii samalla ennaltaehkäisevästi. Ehkäisevää on myös se, että nuoret voivat luottaa siihen, että epäasialliseen kohteluun puututaan.

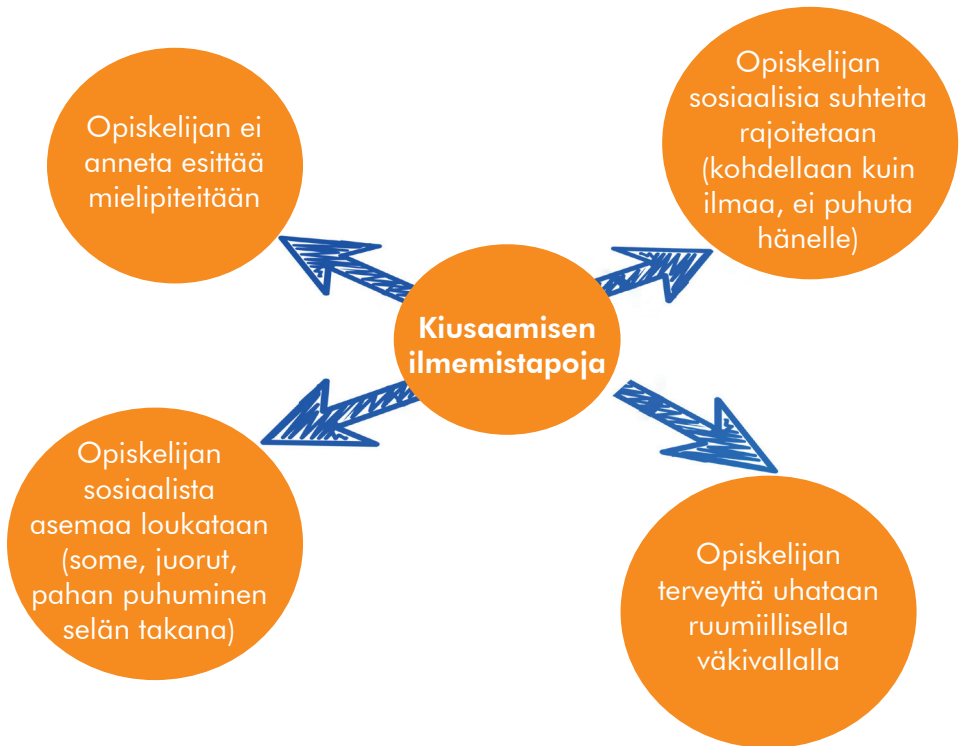
Toimintatavoista ja tuen muodoista tiedottaminen on tärkeä osa luottamuksen rakentamista ja siihen voi myös osallistaa nuoria. (mm. opiskelijakunta ja tutortoiminta)

Kiusaamiseen voi syyllistyä kuka tahansa, tehtävästä riippumatta. Koska oppilaitosyhteisön ristiriitojen ja kiusaamisen raja voi olla myös epäselvä, voi kuka tahansa joutua joskus vastaamaan kiusaamissyttöksi. Niihin on aina suhtauduttava vakavasti. Vaikka henkilö ei omasta mielestään olisikaan syyllistynyt kiusaamiseen, toisen tuntemuksia ei saa vähätellä, vaan on heti lopetettava epäasialliseksi koettu käyttäytyminen.

2.1. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on toisen ihmisen toistuvaa huonoa kohtelua eli lain tai hyvän tavan vastaisia tekoja tai käyttäytymistä.

Kiusaamista voi tapahtua monella tavalla, joten sen havaitseminen ja tunnistaminen voi olla vaikeaa. Äärimmillään se voi olla tietoista, jatkuvaa ja järjestelmällistä epäoikeudenmukaista toimintaa, jota vastaan kohteena oleva henkilö on puolustuskyvytön.

Kuva 1 Esimerkkejä kiusaamisen ilmenemistavoista

2.2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Jokaisessa oppilaitoksessa on yhdessä erilaisia ihmisiä. Erilaisuudesta huolimatta on pystyttävä yhteistyöhön muiden kanssa ja käyttäydyttävä kaikkia kohtaan hyvien käytöstapojen mukaisesti. Jokainen yhteisön jäsen on omalta osaltaan vastuussa oppilaitoksen ilmapiiristä ja hyvinvoinnista. On hyvä keskustella toimintatavoista ja pelisäännöistä opiskelijoiden kanssa ja sopia tarvittavista parannuksista ja muutoksista.

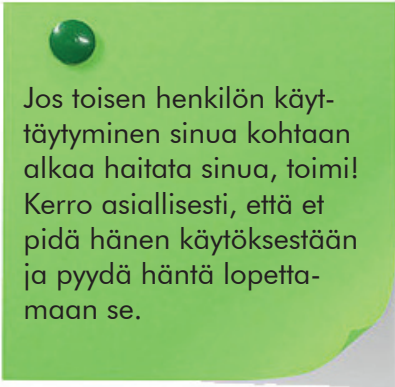
3. TOIMENPITEET KIUSAAMIS- JA HÄIRINTÄTILANTEISSA

Ammattiopistossa kiusaamisen ehkäisemiseen ja työrauhan edistämiseen on laadittu järjestyssäännöt ja mietitty käytänteitä, jotka ohjaavat oppilaitosyhteisön toimintaa. Olennaista on yhteisistä säännöistä sopiminen sekä niihin sitoutuminen. Hyväkään käytäntö ei toimi, ellei sitä sovelleta käytännön tilanteissa.

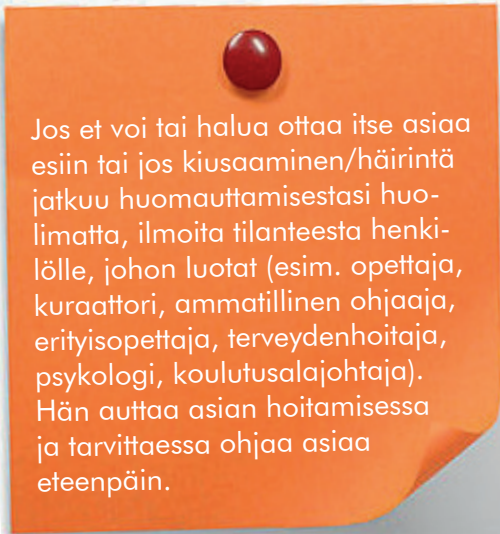
Uusimmissa tutkimuksissa todetaan, että hyviin tuloksiin johtaa kaikkien opiskelijoiden vastuuttaminen koko ryhmän hyvinvoinnista sekä henkilöstön rakentavan toimintatavan opettelu kiusaamistilanteissa. Tärkeää on, että jokaisen tapauksen selvittämisen jälkeen jonkin ajan kuluttua tavataan siihen osalliset opiskelijat uudelleen ja varmistetaan siitä, että kiusaaminen on loppunut.

Vilpillisessä mielessä tehdyt ilmoitukset ja aiheettomat kiusaamissytykset ovat vakavia ja ne voivat aiheuttaa kurinpidollisia toimenpiteitä.

Aikuisen moitittava käytös virkatehtävissä tai työsuhteessa johtaa ilmoitukseensa kurinpitotoimiin tai rikosoikeudelliseen vastuuseen. Salon seudun koulutuskuntayhtymässä on henkilökunnan toimintaan liittyvä ohjeistus: Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisy. Käytännössä epäasialliseen kohteluun puututaan ilmoittamalla asiasta työntekijän esimiehelle, jonka vastuulla on viedä asiaa eteenpäin.

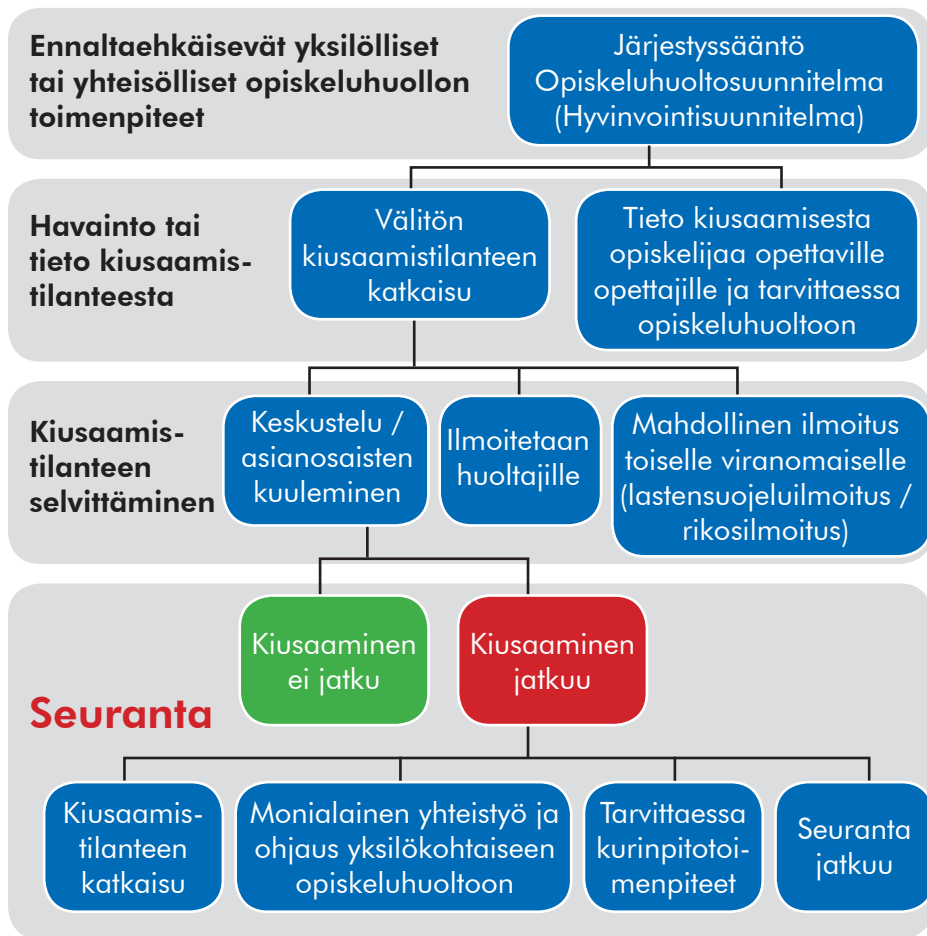

Jos toisen henkilön käyttäytyminen sinua kohtaan alkaa haitata sinua, toimi! Kerro asiallisesti, että et pidä hänen käytöksestään ja pyydä häntä lopettamaan se.

Jos et voi tai halua ottaa itse asiaa esiin tai jos kiusaaminen/häirintä jatkuu huomauttamisestasi huolimatta, ilmoita tilanteesta henkilölle, johon luotat (esim. opettaja, kuraattori, ammatillinen ohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, psykologi, koulutusalaohjaaja). Hän auttaa asian hoitamisessa ja tarvittaessa ohjaa asiaa eteenpäin.

4. KIUZAAMIS- JA HÄIRINTÄTILANTEEN SELVITTÄMINEN OPPILAITOKSESSA

Kuvio 2 Kiusaamis- ja häirintätilanteen selvittäminen

Koko prosessin ajan huomioitava yhteisöllisen opiskeluhoollon osuus ja vaikuttavuus sekä tarvittaessa yhteistyö kodin kanssa.

Oppilaitos voi myös ohjeistaa opiskelijan ja/tai huoltajan tekemään suoraan rikosilmoituksen poliisille. Siinä tapauksessa asianosainen saa menettelyyn tarkempaa ohjausta poliisilta. Oppilaitos ei puutu tähän asiaan.

5. VASTUU JA SEURAAMUKSET

Mikäli opiskelijan toiminta täyttää rikoksen tunnusmerkit ja toimintaa ei saada opetustoimen lainsäädännössä säädetyillä toimenpiteillä loppumaan, tulee koulun ilmoittaa teosta poliisille.

Poliisiviranomaisen tehtävänä on arvioida asiaa rikosoikeudellisesta näkökulmasta. Oppilaan rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15 vuoden iässä. Vahingonkorvausvastuulle ei ole säädetty alaikäraja. Opetuksen järjestäjällä on pitkittyneissä kiusaamistapauksissa velvollisuus arvioida lastensuojelulain (417/2007) mukaisen ilmoituksen tekemistä lastensuojeluviranomaisille.

LÄHTEET

Kiusaamisen ehkäisy sekä työrauhan edistäminen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella. Loppuraportti Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:16

